

Sklepmistři

Filip a Mirek se rozhodli, že vykradou několik sklepních kójí v panelových domech. Odcizené věci si dílem ponechají a dílem prodají. Společně vytipovali panelový dům a 21. 3. 2017 vyrazili. Cestou Mirek uviděl jízdní kolo připoutané řetízkem a zámkem k plotu. Připravenými kleštěmi přestříhl řetízek a jízdní kolo vzal sebou. „K odvozu kradených věcí se bude hodit“, vysvětlil Filipovi. Hodnota kola zn. „Turista“ byla 5 600 Kč.

Ve vytipovaném domě se bez obtíží otevřenými dveřmi dostali jak do domu, tak do sklepa. Ve sklepech si společně vyhlédli několik kójí. Vybrali si takové, u kterých vlastník napsal ke svému jménu ještě akademický titul. Jako občané s nejvyšším ukončeným základním vzděláním usoudili, že v těchto sklepních kójích bude plno cenných věcí. Společně rozbili zámky kójí nebo rozbili petlice či přestříhli zámek u dveří jednotlivých kójí. Otevřeli je, Filip určoval, které věci si vezmou, nosili je do tašek a společně z domu odnesli. Celkem vykradli tři kóje, ve kterých způsobili u majitele A. krádeží škodu 3 000 Kč plus 3 500 Kč poškozením dveří, u majitele B. krádeží škodu 2 000 Kč plus 1 000 Kč poškozením dveří, u majitele C krádeží škodu 2 500 Kč a poškozením dveří 2 000 Kč. Počínali si tak, aby způsobená škoda způsobená odcizeným věcí nepřekročila 5 tisíc korun, protože z TV seriálu „Věrka vyšetřovatelka“ a „Věrka vyšetřovatelka se vrací“ věděli, že škoda způsobená krádeží pod 5 tisíc korun není trestným činem.

Odcizené věci naskládali do tašek a na nosič nového kola „Turista“ a odešli, aniž by se jich někdo všiml. Odcizené věci odnesli do prodejny s použitým zbožím „Schovanka“, kterou provozovaly Dáša a Máša jako spolumajitelky stejnojmenné společnosti s ručením omezeným, řádně zapsané do obchodního rejstříku, jednateli a společníky byly obě dvě, předmětem podnikání byla koupě a prodej použitého zboží. Dáša i Máša věděly o původu zboží, které Filip a Mirek přinesli, a právě proto věci ze sklepů skladovaly a uchovávaly odděleně od ostatního zboží.

Filip a Mirek cestou potkali kamaráda Bořka, kterému řekli, odkud věci pocházejí a čeho se dopustili, a požádali o možnost krátkodobého pobytu v jeho bytě, aby znesnadnili policii prozrazení svého činu, s čímž Bořek souhlasil, a skutečně Filip s Mirkem tři dny pobývali v bytě Bořka. Čtvrtý den vyšli ven z bytu a byli zadrženi Policií ČR.

Otázky

1. Jak právně posoudíme jednání Filipa ? Odůvodněte.
2. Jak právně posoudíme jednání Bořka ? Odůvodněte.
3. Jak právně posoudíme jednání Máši ? Odůvodněte.
4. Jaký význam pro právní posouzení Máši by mělo, kdyby Máša Filipovi a Mirkovi dala tip na konkrétní panelový dům, ve kterém se nezamykají dveře do sklepa, a navrhla jim podle potřeb svého obchodu, jaké věci jí mají přinést, a slíbila, že donesené věci od nich odkoupí ? Odůvodněte.
5. Může být právnická osoba Schovanka, s. r. o., trestně odpovědná za jednání popsané v zadání, a pokud ano, jak můžeme její činnost trestněprávně posoudit ? Odůvodněte.
6. Soud v řízení vedeném samostatně proti Filipovi vydal trestní příkaz, ve kterém Filipovi uložil trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu na zkušební dobu v trvání 2 let a dále peněžitý trest v celkové výměře 20.000,- Kč (20 denních sazeb po 1 000,- Kč). Pro případ, že by peněžitý trest ve stanovené lhůtě nebyl vykonán, stanovil zároveň náhradní trest odnětí svobody v trvání 1 roku. Byl takovýto postup v souladu se zákonem? Odůvodněte
7. Po pravomocném odsouzení podal Filip návrh na povolení obnovy, kterému bylo vyhověno a obnova řízení tak byla povolena. V rámci obnoveného řízení bylo zjištěno, že Filip při vstupu do panelového domu ještě fyzicky napadl vrátného, a je tudíž na místě posoudit skutek podle přísnější právní kvalifikace, konkrétně podle ustanovení § 173 tr. zákoníku. Může soud za těchto podmínek zpřísnit právní kvalifikaci skutku?

Poznámka:

1. *U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpcí případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
2. *Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
3. *Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Sklepmistři – řešení

1. Filip se dopustil přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku. Všechny tři trestné činy spáchal Filip ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a formou pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku.

Filip se dopustil pouze jednoho skutku, neboť v případě skutku spočívajícího v odcizení kola „Turista“ ze zadání nevyplývá, že by ve vztahu k němu Filip naplnil znaky účastenství, spolupachatelství (nešlo o společné jednání) či pachatelství. Skutek spáchal pouze Mirek jakožto samostatný pachatel.

Filip se pak dopustil skutku, kterým naplnil znaky skutkové podstaty celkem tří trestných činů. Tyto trestné činy byly spáchány v rámci pokračování v trestném činu ve smyslu § 116 tr. zákoníku, které se skládalo celkem ze tří dílčích útoků (útoky na jednotlivé sklepní kóje, jejich poškození a odcizení věcí umístěných v kójích). U Mirka i Filipa byl dán od počátku jednotný záměr směřující ke konkrétní trestné činnosti, jednotlivými dílčími útoky byla naplněna skutková podstata stejných trestných činů a taktéž se všechny dílčí útoky vyznačovaly stejným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou i souvislostí v předmětu útoku. Pokračování v trestném činu se z hlediska trestního práva hmotného (nikoli ovšem z hlediska práva procesního) posuzuje jako jeden skutek. Všechny trestné činy byly tudíž spáchány v rámci jednočinného souběhu nestejnorodého. Za jeden skutek se pak považují ty všechny projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním.

Jelikož se jednalo o pokračování v trestném činu, je nutno škody způsobené jednotlivými dílčími útoky sčítat, což vyplývá z legální definice pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zákoníku). Filip tedy na odcizení způsobil celkovou škodu ve výši 7.500,- Kč. Celková škoda způsobená na poškození pak činila 6.500,- Kč.

Vzhledem k výši způsobené škody na odcizení věci naplnil Filip svým jednáním znaky skutkové podstaty přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, když si přisvojil

cizí věc tím, že se jí zmocnil, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Škodou nikoli nepatrnou se podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku rozumí škoda dosahující částky nejméně 5.000,- Kč. Zároveň však Filip naplnil také znaky skutkové podstaty přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, když si присvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil, a čin spáchal vloupáním. Pojem vloupání je definován v § 121 tr. zákoníku, dle kterého se vloupáním rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lší, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jisticí překážky s použitím síly. V případě popsaném v zadání se pak jedná o nedovolené překonání uzamčení s použitím síly, a to rozbitím zámků kójí, jejich přestřížením či rozbitím petlic.

Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku je přečinem ve smyslu § 14 odst. 2 tr. zákoníku, neboť se jedná o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let.

Filip svým jednáním dále naplnil také všechny znaky skutkové podstaty přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, když způsobil na cizí věci škodu nikoli nepatrnou (viz výše). Jedná se o přečin, neboť jde o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zákoníku).

Všechny spáchané dílčí útoky také naplňují znaky skutkové podstaty přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, když Filip neoprávněně vnikl do obydlí jiného. Ochrana domovní svobody se totiž vztahuje i na sklepní kóje zabezpečené petlicemi a visacími zámký, které jsou příslušenstvím bytu (viz č. 16/93 Sb. rozh. tr., k této otázce též Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. Praha: Leges, 2016, str. 593). Vedle základní skutkové podstaty Filip naplnil také znaky kvalifikované skutkové podstaty podle § 178 odst. 2 tr. zákoníku, když překonal překážku, jejímž účelem bylo zabránit vniknutí (zámký na sklepních kójích). Trestný čin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku je přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zákoníku).

Spolupachatelství bylo dáno předchozí dohodou vedoucí k úmyslnému společnému jednání Filipa a Mirka. Ze zadání vyplývá, že se oba společně vloupávali do sklepních kójí, Filip určoval, které věci se odnesou. Načež jednání spočívající ve zmocnění se cizích věcí činili oba společně, když společně věci ze sklepních kójí odnášeli. Oba tedy naplnili všechny znaky skutkových podstat všech tří trestných činů. Čin tedy spáchali ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku.

2. Bořek se dopustil přečinu nadřování podle § 366 odst. 1 tr. zákoníku.

Ze zadání vyplývá, že Filip a Mírek požádali Bořka o možnost krátkodobého pobytu u něj v bytě. Zároveň mu i sdělili, čeho se dopustili, a ozřejmili mu také důvod, proč u něj chtějí přechodně pobývat (znesnadnit prozrazení své trestné činnosti). Vzhledem k tomu, že jim Bořek vyhověl, dopustil se svým jednáním přečinu nadřování podle § 366 odst. 1 tr. zákoníku, když pachatelům trestného činu pomáhal v úmyslu umožnit jim, aby unikli trestnímu stíhání. Po subjektivní stránce jednal Bořek ve formě úmyslu přímého podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jelikož si byl plně vědom účelu pobytu i předchozího trestného jednání Filipa i Mirka. Trestný čin nadřování podle § 366 odst. 1 tr. zákoníku je přečinem, jelikož jde o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zákoníku).

3. Máša se dopustila přečinu podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku.

Máša na jiného (společnost Schovanka) převedla věc, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky jinou osobou. Tímto jednáním naplnila znaky skutkové podstaty přečinu podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku. Její jednání je kryto úmyslným zaviněním, konkrétně pak šlo o úmysl přímý, který se vztahoval také k okolnosti, že se jednalo o odcizené věci (věděla o jejich původu). Ze zadání vyplývá, že odcizené věci od Mirka a Filipa převzala společně s Dášou, další spolumajitelkou společnosti, a obě dvě věci uschovaly odděleně od ostatních. Tím je naplněn znak spočívající ve společném jednání ve smyslu § 23 tr. zákoníku. Obě totiž svým úmyslným jednáním učiněným po předchozí dohodě naplnily všechny znaky skutkové podstaty přečinu podílnictví

podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku. Trestný podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku je přečinem, jelikož jde o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zákoníku).

4. V takovém případě se Máša dopustila účastenství ve formě návodu podle § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku k přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a k přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku.

Máša úmyslně vzbudila v jiném rozhodnutí spáchat shora uvedené trestné činy. Oba dva trestné činy byly dostatečně individualizovány, když Filipovi a Mirkovi dala tip na konkrétní panelový dům, sdělila jim, že se v něm nezamykají dveře do sklepa a uvedla, které věci by následně od nich odkoupila. Ze zadání nevyplývá, že by návod Máši směřoval také k poškození cizí věci (ve smyslu § 228 odst. 1 tr. zákoníku), k vloupání [ve smyslu § 121 tr. zákoníku, § 205 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku] nebo k silovému překonání překážky, jejíž účelem bylo zabránit vniknutí (ve smyslu § 178 odst. 2 tr. zákoníku). Takováto jednání Filipa a Mirka tudíž představovala exces navedené osoby, neboť tito jednali nad rámec Mášina návodu, když se vloupali do uzamčených sklepních kójí. Vloupání do sklepních kójí a způsobení škody na poškození již nebylo kryto Mášíným zaviněním, a tudíž jí za toto nelze činit trestně odpovědnou. Ze zadání je naopak zřejmé, že Mášín návod směřoval k jednání, které mělo být prosté použití násilí či překonání překážky bránící vniknutí za použití síly, když cíleně doporučila dům, kde se nezamykají dveře do sklepa. Její návod byl ovšem dostatečně určující vzhledem k naplnění znaků přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (konkretizovala věci uvedené v původním zadání) a přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku.

Ve vztahu k těmto trestným činům jsou taktéž splněny požadavky zásady akcesority účastenství. Podle její kvantitativní složky je trestní odpovědnost účastníka ve smyslu § 24 odst. 1 tr. zákoníku závislá na stadiu spáchání činu hlavním pachatelem. O účastenství podle § 24 odst. 1 tr. zákoníku půjde pouze tehdy, dospěje-li hlavní pachatel (tj. pachatel, vůči němuž návod směřoval) alespoň do stadia pokusu. V opačném případě může být organizátor, návodce a pomocník trestně odpovědný podle ustanovení o přípravě ve smyslu

§ 20 tr. zákoníku, bude-li v daném případě příprava trestná. Ze zadání přitom vyplývá, že Mirek i Filip trestné činy, ke kterým Mášín návod směřoval, dokonali.

O účastenství ve formě pomoci ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku se nejedná. Formální podmínky pro účastenství ve formě pomoci byly naplněny tím, že Máša přislíbila následný odkup odcizených věcí. V rámci právní úpravy účastenství podle § 24 odst. 1 tr. zákoníku však existuje vztah subsidiarity mezi jednotlivými jeho formami. Ustanovení o pomoci je pak subsidiární k ustanovení o návodu (viz Jelínek, J. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vyd. Praha: Leges, 2016, str. 336 nebo č. 4/2000 Sb. tr. rozh.).

O účastenství ve formě organizátorství podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se také nejedná. Právní úprava spojuje s touto formou alternativně dvě jednání – zosnování či řízení. V případě zosnování v jednání Máši chyběla kupříkladu iniciace dohody mezi Mirkem a Filipem, vypracování konkrétního sofistikovaného plánu spáchání trestného činu, vyhledání osob, které by trestnou činnost spáchaly. O řízení se také nejednalo, ze zadání nevyplývá, že by Mirkovi a Filipovi udělovala pokyny, na jejichž splnění by trvala.

5. Ano, může, viz § 7, § 8 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) TOPO.

Jak již bylo uvedeno u odpovědi na otázku číslo 3, Máša se svým jednáním popsaným v zadání dopustila přečinu podílnictví podle § 214 odst. 1 alinea 1 písm. a) tr. zákoníku. Jelikož trestný čin podílnictví není uveden v taxativním výčtu ustanovení § 7 TOPO (ve znění po novele provedené zákonem č. 183/2016 Sb.), právnická osoba tudíž může být za tento trestný čin trestně odpovědná. Ze zadání vyplývá, že přečin podílnictví byl spáchán v rámci činnosti právnické osoby (Schovanka s. r. o.), která spočívala v prodeji použitého zboží. Konkrétně pak v rámci činnosti právnické osoby jednaly obě jednatelky (tj. z pozice statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným) – Máša a Dáša. Tímto je tedy splněna podmínka přičitatelnosti trestného činu právnické osobě podle § 8 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) TOPO.

Ustanovení § 8 odst. 5 TOPO, které stanoví, že *právnická osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno*

spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila, se zde neuplatní. Ze zadání nevyplývá, že by byl uskutečněn jakýkoli náznak takového úsilí ze strany případných ostatních společníků či jednatelů.

6. Postup samosoudce odporoval ustanovení § 314e odst. 5 tr. řádu.

Filipovi byl trestním příkazem uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců a dále trest peněžitý se stanovením náhradního trestu odnětí svobody v trvání 1 roku. Podle ustanovení § 69 odst. 1 tr. zákoníku *ukládá-li soud peněžitý trest, stanoví pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl vykonán, náhradní trest odnětí svobody až na čtyři léta. Náhradní trest nesmí však ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat horní hranici trestní sazby.* Speciálním ustanovením k tomuto je ovšem ustanovení § 314e odst. 5 tr. řádu vztahující se k rozhodování ve formě trestního příkazu, podle něhož *náhradní trest odnětí svobody za peněžitý trest nesmí ani s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat jeden rok.* Jelikož náhradní trest odnětí svobody společně s uloženým trestem odnětí svobody dosahoval 20 měsíců, bylo tímto citované ustanovení porušeno.

7. Soud může zpřísnit právní kvalifikaci vzhledem k § 289 písm. b) tr. řádu.

Ze zadání vyplývá, že soud rozhodl o povolení obnovy řízení na základě žádosti odsouzeného Filipa. Obnova musela být povolena pouze ve Filipův prospěch, neboť podle § 280 odst. 2 tr. řádu může v neprospěch obviněného návrh na povolení obnovy podat jen státní zástupce. Podle § 289 písm. b) tr. řádu *byla-li povolena obnova jen ve prospěch obviněného, nesmí mu být novým rozsudkem uložen trest přísnější, než jaký mu byl uložen původním rozsudkem.* Zásada zákazu reformace in peius je tedy v případě obnovy řízení omezena pouze, pokud jde o zpřísnění trestu, nikoli pokud jde o zpřísnění právní kvalifikace. Soud tedy může Filipovo jednání posoudit podle přísnější právní kvalifikace, nemůže mu však uložit přísnější trest oproti původnímu rozsudku (trestnímu příkazu).